

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

ВІСНИК

**ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА**

№ 1149

Харків-2015

ISSN 2073–3771

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

ВІСНИК

**Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна**

№ 1149

**Серія
«Валеологія: сучасність і майбутнє»**

Випуск 19

Серію започатковано 2004 року

Харків – 2015

Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» являє собою збірник наукових праць, який містить результати наукових досліджень з теоретичних і прикладних питань валеологічної освіти та виховання населення з використанням сучасних валеотехнологій.

Призначається для викладачів, наукових співробітників, аспірантів і студентів, які спеціалізуються у відповідних та суміжних галузях науки.

Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 4 від 31.03.2015 р.).

Видання є фаховим у галузі педагогічних наук.

Редакційна колегія: головний редактор – Гончаренко М. С., д. б. н., проф., зав. каф. валеології ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Відповідальний редактор – Бойчук Ю. Д., докт. пед. н., проф., ХНУ імені В. Н. Каразіна

Пасинок В. Г., д. пед. н., проф., ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Черноватий Л. М., д. пед. н., проф., ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Ткачова Н. О., д. пед. н., проф., ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Іонова О. М., д. пед. н., проф., ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Горащук В. П., д. пед. н., проф. Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка.

Гриньова М. В., д. пед. н., проф. Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Атраментова Л. О., д. б. н., проф., ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Бабенко Н. О., д. б. н., професор, зав. відділом фізіології онтогенезу інституту біології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Кузнецова О. Ю., д. пед. н., проф. кафедри теорії та практики англійської мови Харківського національного університету імені Г. С. Сковороди.

Бондаренко В. А., д. б. н., проф., ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Перський Є. Е., д. б. н., проф., ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Карпенко І. В., д. філос. н., проф., декан філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Білик Я. М., д. філос. н., проф., ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Ласкене Скайсте (Skaiste Laskiene), д. гуманіт. н., доцент каф. соціальних та гуманітарних наук Литовського університету наук про здоров'я.

Горка Хана (Hana Horak), докт. пед. н., доц. пед. факультету Університету ім. Масарика Чеської республіки.

Татарнікова Л. Г., д. пед. н., доктор філософії, дійсн. член ПАНІ, МАНЕБ, НОАН, проф. каф. педагогіки, навколишнього середовища, безпеки і здоров'я людини, СПбАППО, Санкт-Петербург, Росія.

Технічний секретар – Місько М. М., ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Адреса редакційної колегії: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 6, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, філософський факультет, к. 396
тел. 707-56-33, електронна адреса: valeolog@univer.kharkov.ua

Видання здійснене за фінансової підтримки Всеукраїнської громадської організації «Українська асоціація валеологів».

Статті пройшли внутрішнє та зовнішнє рецензування.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 11825-696 ПР від 04.12.2006

ЗМІСТ

	Стор.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВАЛЕОЛОГІЇ	9
Апанасенко Г. Л., Прасол С. Д. Планетарная эволюция и здоровье человека.....	9
Гончаренко М. С., Камнева Т. П. Валеологические аспекты речи, звуков, букв.....	15
Гриньова М. В. До питання про класифікацію здоров'язбережувальних технологій....	21
Курмышев Г. В., Маслова Н. В. Методология биоадекватного руководства: системономический подход.....	25
Місько М.М. Енергоінформаційні характеристики тонких тіл людини.....	31
Татарникова Л.Г. Валеологические основы воспитания ребенка в XXI веке.....	36
Dozhdova O.S. Knowledge as a psychological and pedagogical problem in evaluation of educational achievements.....	43
ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'Я	47
Аболмасов Д. В. Аспекти духовного та морального виховання.....	47
Баранов Р.О. Хвильові процеси живих систем.....	50
Гончаренко М. С., Дяченко В. В., Лаптев А. В., Мельникова А. В., Носов К. В. Здоровьесберегающее действие игры плейстик на организм человека.....	53
Гончаренко М. С., Ткаченко А. И., Хмиль Н. В., Мурзаева С. М., Коробейникова М. О., Лежнев Е. И., Миронова Г. Д. Влияние различных концентраций хлорида марганца на выход калия из эритроцитов крыс и дыхание митохондрий.....	59
Довжук В.В., Психолого-педагогічні аспекти формування професійної компетентності спеціалістів-технологів парфумерно-косметичних засобів.....	70
Жаліло Л.І. Необхідність соціально-психологічної адаптації населення України в сучасних умовах.....	74
Козій Т. П. Характер травм у баскетболісток у зв'язку з особливостями їх фізичного розвитку.....	79
Коломієць А. Ю., Золочевський В. В., Русанов М. Г. Дослідження стану формування здорового способу життя студентів педагогічного коледжу.....	85
Омері І. Д. Здоров'язберігаючі технології в дошкільних навчальних закладах.....	90
Пипко Е. А., Полищук Л. М. Физическая культура и здоровье человека.....	
ВАЛЕОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ	
Андрейко Г.П., Коломієць С.Р., Соколова О.І., Плотникова С. В. Вплив психологічних та інформаційних чинників на формування мікроклімату в педагогічному колективі.....	94
Васьков Ю.В., Пелешенко І.М. Моніторинг розвитку основних рухових здібностей учнів початкових класів як умова створення науково обґрунтованої системи оцінювання їх навчальних досягнень.....	105
Заболотная А. А., Песоцкая Л. А., Глухова Н. В., Саблева Л. И. Кирлианография в оценке влияния арттерапии.....	110
Островец А.С. Визначення впливу медитації на духовний розвиток людини.....	114
Фуртат М. О. Дослідження складових здоров'я людини за допомогою апарату «КСД».....	120
ЗДОРОВ'Я УЧНІВ ТА СТУДЕНТІВ — ЧЕРЕЗ ОСВІТУ	124
Агеева А. В., Полищук Л. М. Основные подходы здоровьесберегающих технологий в школе.....	124
Гончаренко М. С., Камнева Т. П., Котенко И. В., Стеценко И. Ю., Хайрулина В. М., Финько Т. А. Сравнительный анализ состояния здоровья школьников в зависимости от возраста и методики преподавания.....	128
Елисеєва Л.Г. Теоретико-методологические основы полоролевого воспитания	

УДК: 378: [615.46:615.47+ 615.497]

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СПЕЦІАЛІСТІВ – ТЕХНОЛОГІВ ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Довжук В. В.

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця
Київ, Україна

В статті висвітлено психолого-педагогічні аспекти формування професійної компетентності спеціалістів – технологів парфумерно-косметичних засобів. Визначено компонентну структуру професійної компетентності майбутніх спеціалістів – технологів парфумерно-косметичних засобів, яка поєднує: професійний компонент; змістово-процесуальний компонент, аксіологічний та рефлексивний компоненти. Визначено та обґрунтовано педагогічні принципи психолого-педагогічного супроводу формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів – технологів парфумерно-косметичних засобів у вищому навчальному закладі на засадах аксіологічного, компетентнісного, системного, гуманістичного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, здоров'язберігаючого та валеологічного підходів.

Ключові слова: психолого-педагогічні аспекти, професійна компетентність технологів парфумерно-косметичних засобів, компонентна структура, психолого-педагогічний супровід, педагогічні підходи, педагогічні принципи.

В статье отражены психолого-педагогические аспекты формирования профессиональной компетентности специалистов – технологов парфюмерно-косметических средств. Определена компонентная структура профессиональной компетентности будущих специалистов – технологов парфюмерно-косметических средств, которая сочетает: профессиональный компонент; смыслово-процессуальный компонент, аксиологический и рефлексивный. Определено и обосновано педагогические принципы психолого-педагогического сопровождения формирования профессиональной компетентности будущих специалистов – технологов парфюмерно-косметических средств в высшем учебном заведении на принципах аксиологического, компетентностного, системного, гуманистического, личностно ориентированного, деятельностного, здоровьесберегающего и валеологического подходов.

Ключевые слова: психолого-педагогические аспекты, профессиональная компетентность технологов парфюмерно-косметических средств, компонентная структура, психолого-педагогическое сопровождение, педагогические подходы, педагогические принципы.

In the article, the psychological and pedagogical aspects of forming of professional are reflected competence of specialists – technologists of perfume-cosmetic facilities. The component structure of professional competence of future specialists – technologists of perfume-cosmetic facilities is certain, that combines' professional component; semantically judicial component, components of axiology and reflexive. Certainly and pedagogical principles of psychological and pedagogical accompaniment of forming of professional competence of future specialists – technologists of perfume-cosmetic facilities are reasonable in higher educational establishment on principles axiology, competence, system, humanistic, personality oriented, active, health care and valeological. A professional component provides forming of readiness to realization of professional competence: to the management of production of perfume-cosmetic facilities; scientifically-research competence; organizationally technological competence; competence of control of quality of perfume-cosmetic nutriocetical and pharmaceutical facilities that is used in a curative cosmetology; commodity expert competence; marketing-analytical competence.

A semantically judicial component plugs the complex pedagogical process of forming of readiness in realization of professional competence: to the transfer of technological processes and technologies of perfume-cosmetic facilities; cognitive development; recreational-health; medical and ecological. It predetermines application in organization of pedagogical process of pedagogical principles: directive didactical, natural corresponding and sanological and hygiene principles, health care and valeological approaches.

The component of axiology provides the valued attitude of future specialists – technologists toward professional activity, combine the process of forming of professional readiness to realization of competence: pharmaceutical guardianship; consultative deontological competences on principles on principles axiology, competence, system, humanistic approaches.

A reflexive component provides adaptation and self-realization in professional activity in combination of professional competences: professionally communicative, consultative deontological, speech and rhetorical.

Keywords: psychological and pedagogical aspects, professional competence of technologists of perfume-cosmetic

facilities, component structure, psychological and pedagogical accompaniment, pedagogical approaches, pedagogical principles.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Нові виклики і запити фармацевтичного ринку праці зумовлюють удосконалення системи професійної підготовки майбутніх спеціалістів – технологів парфумерно-косметичних засобів у вищих навчальних закладах до виконання професійних товарознавчих функцій, пов'язаних із забезпеченням лікувально-профілактичних та косметологічних установ, населення парфумерно-косметичними, фармацевтичними товарами і косметичним обладнанням, формування професійних компетенцій провізорів-косметологів товарознавчого аналізу, поводження з інструментами, приладами та обладнанням косметичного призначення, приймання товару, організації зберігання й транспортування, а також менеджменту реалізації фармацевтичної та парфумерно-косметичної продукції на регульованих ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Ефективне формування національної лікарської політики (НЛП) потребує виконання цілого комплексу завдань, що реалізуються у площині нормативно-правових, професійних, соціально-економічних на інших відносин у суспільстві. При цьому у кожній країні існують традиційні підходи щодо організації надання фармацевтичної допомоги, а фармацевтичному ринку притаманні особливості, що пов'язані з історичними та соціально-економічними умовами розвитку [5, с. 3].

Тенденції розвитку системи охорони здоров'я та фармації, що спостерігаються як у світі, так і в Україні такі: зростаюча вартість медичної та фармацевтичної допомоги при обмежених можливостях фінансування й нераціонального використання ресурсів призвели до нагальної потреби формування сучасної методології оцінки технологій охорони здоров'я – НТА (Health Technology Assessment) та адаптованої підготовки сучасних фахівців галузі. Аналіз літературних джерел дозволив засвідчити, що поняття «технології охорони здоров'я» (ТОЗ) поширюється на лікарські та імунобіологічні препарати, а також стандарти надання медичної та фармацевтичної допомоги хворим. Сьогодні в Україні практично відсутня оцінка ТОЗ як цілісна науково-практична методологія.

Система оцінки ТОЗ стала однією з найбільш ефективних систем, що використовують практично усі країни Європи, окрім країн колишнього Союзу, для обґрунтування пріоритетів у виборі ТОЗ та прийняття відповідних рішень. Розповсюдженість систем НТА відображає підвищений попит на достовірну інформацію, яка потрібна для підтвердження ефективності ТОЗ на основі доказової медицини.

В кризовий період особливо актуальним є аналіз проблем розвитку фармацевтичного ринку та визначення основних напрямків формування НЛП. Показано, що за 1999–2014 рр. вітчизняний ринок збільшився в 16,5 разів, однак суттєво знизилась питома вага (на 10%) вітчизняних препаратів. Встановлено, що в країні створені об'єктивні передумови для впровадження програми імпортозаміщення. Виявлено тенденцію до стабільного зростання кількості аптек: за п'ятнадцять років їх кількість зросла практично у 2,4 рази. Обґрунтовані підходи до створення вітчизняного керівництва з оцінки ТОЗ, що включає аналіз клінічної ефективності, економічний аналіз та аналіз впливу на охорону здоров'я [5, с. 3–17].

Впровадження системи оцінки технологій в охороні здоров'я (Health Technology Assessment – НТА) зумовлює розробку сучасних механізмів ціноутворення на лікарські засоби та вироби медичного призначення; дослідження механізмів компенсації вартості та методів їх впровадження в практику медичного страхування; підвищення якості фармацевтичної освіти; проведення сучасних фармакоеконімічних досліджень.

Українська фармацевтична галузь на сучасному етапі має достатній науковий та інформаційний потенціал для інноваційного розвитку. Однак інноваційні впровадження потребують значних затрат і можуть бути реалізовані в умовах інтеграційного розвитку й соціального та економічного партнерства українського суспільства, європейської і світової спільноти у досягненні мети якісного лікарського забезпечення населення.

Передумовою вирішення означеної проблеми є якісна професійна підготовка фармацевтичних кадрів в Україні та зарубіжне партнерство у вивченні та впровадженні досягнень світового рівня розвитку фармацевтичної галузі, можливість впровадження власних інноваційних розробок в освітнє середовище [1, с. 19–25].

Удосконаленню системи професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі сприяє широке впровадження філософії фармацевтичних новацій. Здійснений теоретичний аналіз рівня розвитку фармацевтичної галузі в Україні на початку ХХІ ст. надає можливість визначити перспективні напрями, які відповідають сучасним запитам українського суспільства щодо якісного лікарського забезпечення населення: розробка і впровадження нових діючих речовин, наукове обґрунтування відбору ексципієнтів, введення у промислове виробництво нових лікарських форм, біофармацевтичні, доклінічні і клінічні дослідження на рівні досягнень світового розвитку науки і техніки, охорони здоров'я людини та безпеки [2].

У статті 427 розділу V Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншого боку, керуючись підходом «охорона здоров'я у всіх політиках держави», закріплено важливість та пріоритет охорони здоров'я у суспільстві, її направленість на розвиток співробітництва з іншими секторами економічної та суспільної сфери із визначенням конкретної мети, а саме: покращення показників здоров'я населення. Невід'ємною складовою охорони здоров'я є гарантії держави на використання безпечних лікарських засобів та виробів медичних, які базуються на високому рівні знань, вмінь, навичок, що поповнюються на протязі усього життя. Ключовою фігурою у фармації, в т. ч. на заваді появи фальсифікованої продукції стала «Уповноважена особа», посада яка не внесена до Класифікатора професій ДК 003:2010 [3].

Останніми роками в Україні спостерігається зростання активності та законотворчої продуктивності, що регулює порядок обігу лікарських засобів. Імплементация фармацевтичного права до стандартів Європейського Союзу у 2013 році складає понад 90%. Разом з тим, деякі закони України, зокрема «Про лікарські засоби» потребують докорінних змін та підготовки нової редакції цього закону. В межах даного дослідження йдеться про готовність доповнень, що стосуються системи удосконалення, перепідготовки, акредитації, ліцензування та атестації персоналу підприємств з виробництва лікарських засобів [4, с. 28].

На сьогодні є усі проекти базових розробок для затвердження Положення про ліцензування, сертифікацію та атестацію персоналу, зайнятого у сфері виробництва ліків. Внесення таких вимог до нової редакції Закону України «Про лікарські засоби» і прийняття покладе край гострим дискусіям відносно післядипломного удосконалення персоналу підприємств промислової фармації [4, с. 37].

Формулювання цілей статті. Мета публікації – висвітлити психолого-педагогічні аспекти формування професійної компетентності спеціалістів – технологів парфумерно-косметичних засобів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах євроінтеграції національної вищої освіти у європейський освітній простір для адаптації фахівця до європейського ринку праці актуальним є впровадження компетентнісного підходу в систему професійної підготовки у вищих навчальних закладах.

Для оптимальної організації формування професійної компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх спеціалістів – технологів парфумерно-косметичних засобів у вищому навчальному закладі необхідно визначити її компонентну структуру. У процесі формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів – технологів парфумерно-косметичних засобів реалізуються педагогічні принципи компетентнісного підходу.

Визначена нами компонентна структура поєднує: професійний компонент; змістово-процесуальний компонент, аксіологічний та рефлексивний компоненти.

Професійний компонент забезпечує формування готовності до реалізації фахових компетенцій: менеджменту виробництва парфумерно-косметичних засобів; науково-

дослідницької компетенції; організаційно-технологічної компетенції; компетенції контролю якості парфумерно-косметичних, нутрицевтичних та парафармацевтичних засобів, що використовуються у лікувальній косметології; товарознавчої компетенції; маркетингово-аналітичної компетенції.

Змістово-процесуальний компонент включає комплексний педагогічний процес формування готовності до реалізації фахових компетенцій: трансферу технологічних процесів і технологій парфумерно-косметичних засобів; когнітивно-розвиваючої; рекреаційно-оздоровчої; медико-екологічної. Це зумовлює застосування в організації педагогічного процесу педагогічних принципів: загальнодидактичних, природовідповідності і санологічно-гігієнічних принципів, здоров'язберігаючого та валеологічного підходів.

Аксіологічний компонент забезпечує ціннісне ставлення майбутніх спеціалістів – технологів до професійної діяльності, поєднує процес формування професійної готовності до реалізації компетенцій: фармацевтичної опіки; консультативно-деонтологічної компетенції на засадах аксіологічного, компетентнісного, системного, гуманістичного підходів.

Рефлексивний компонент забезпечує адаптацію та самореалізацію у професійній діяльності у поєднанні фахових компетенцій: професійно-комунікативної, консультативно-деонтологічної, мовленнєвої і риторичної.

Процес формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів – технологів парфумерно-косметичних засобів є цілісним, системним і неперервним дворівневим педагогічним процесом, тому психолого-педагогічний супровід ґрунтується на поєднанні системного, діяльнісного та особистісно-орієнтованого підходів та принципів інтегративності.

Висновки. Визначено та обґрунтовано педагогічні принципи психолого-педагогічного супроводу формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів – технологів парфумерно-косметичних засобів у вищому навчальному закладі на засадах аксіологічного, компетентнісного, системного, гуманістичного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, здоров'язберігаючого та валеологічного підходів. Застосування педагогічних підходів і принципів сприяють раціональній організації професійної підготовки та проектуванню моделі формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів – технологів парфумерно-косметичних засобів.

Перспективами подальших напрямів розвитку дослідження є розробка і впровадження моделі формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів – технологів парфумерно-косметичних засобів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воскобойнікова Г. Л. Інноваційний розвиток фармацевтичної галузі в Україні на початку XXI ст.: аналітичний огляд / Г. Л. Воскобойнікова, В. В. Довжук // Формування Національної лікарської політики за умов впровадження медичного страхування: питання освіти, теорії та практики: матер. III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 12 березня 2015 р. / ред. кол. : А. С. Немченко та ін. – Х. : Вид-во НФаУ, 2015. – С. 18–27.
2. Головенко М. Я. Філософія фармацевтичних новацій [Електронний ресурс] / М. Я. Головенко // Вісник НАН України, 2012. – № 3. – С. 59–66. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vnanu_2012_3_6.pdf.
3. Класифікатор професій ДК 003:2010. – К. : Вид-во «Соціформ», 2010. – 746 с.
4. Пономаренко М. С. Хронометричний аналіз незавершених законотворчих ініціатив з фармацевтичного права / М. С. Пономаренко, О. С. Соловійов, Ю. М. Григоруку // Формування Національної лікарської політики за умов впровадження медичного страхування: питання освіти, теорії та практики: матер. III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 12 березня 2015 р. / ред. кол. : А. С. Немченко та ін. – Х. : Вид-во НФаУ, 2015. – С. 28–39.
5. Формування національної лікарської політики в умовах кризового стану економіки України / В. П. Черних, А. С. Немченко, В. М. Назаркіна та ін. // Формування Національної лікарської політики за умов впровадження медичного страхування: питання освіти, теорії та практики: матер. III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 12 березня 2015 р. / ред. кол. : А. С. Немченко та ін. – Х.: Вид-во НФаУ, 2015. – С. 3–17.

Наукове видання

ВІСНИК

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

№ 1149

Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє»

Збірник наукових праць

Українською, російською, англійською мовами

Статті подано в авторській редакції

**Відповідальна за випуск проф. М. С. Гончаренко
Комп'ютерний набір і верстання А. В. Мельнікова**

**Підписано до друку 31.03.2015
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний.
Друк ризографічний
Ум. друк. арк. 14,18 Обл.-вид. арк. 12,75
Тираж 70 пр. Зам. №
Ціна договірна**

**61022, Харків, майдан Свободи, 4,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.
Видавництво**